

СХВАЛЕНО

Педагогічна рада Навчально-
виховного комплексу «Гармонія»
ужгородської міської ради
протокол №4 від 17.09.2025 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Навчально-виховного комплексу
«Гармонія» ужгородської міської ради
_____ Марина КАРПИНЕЦЬ
« » _____ 2025 р.

ПОЛОЖЕННЯ

про запобігання і протидію насильству та
жорстокому поводженню з дітьми

Навчально-виховного комплексу «Гармонія»
Ужгородської міської ради Закарпатської області

1. Загальні положення

1.1.Дане Положення регулює питання організації захисту дітей від різних форм насильства та жорстокого поводження в Навчально-виховному комплексі «Гармонія» Ужгородської міської ради Закарпатської області.

1.2.Положення розроблено на основі Законів України «Про освіту», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про охорону дитинства», «Про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми» від 06.06 .2024 № 3792-IX, «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)», постанов Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 № 658 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статті»; від 01.06.2020 № 585 «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах», від 28.07.2021 № 775 «Про внесення змін до Порядку забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поводження», наказів Міністерства освіти та науки України від 02.10.2018 № 1047 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників із іншими органами та службами»; від 28.12.2019 №1646 «Про деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти» зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03.02.2020 за № 111/34394 Міністерства соціальної політики України, Міністерства внутрішніх справ України від 13.02.2019 № 369/180 (зареєстрований в Міністерстві юстиції України 02.04.2019 № 333/33304) «Про затвердження Порядку проведення оцінки ризиків вчинення домашнього насильства».

1.3. Основною метою щодо протидії насильству та жорстокому поводженню з дітьми є психологічне, фізичне, економічне забезпечення та підвищення ефективності освітнього процесу, формування негативного ставлення до насильства та жорстокого поводження з дітьми, захист психологічного здоров'я й соціального благополуччя всіх його учасників: здобувачів освіти й працівників закладу освіти.

1.4.Терміни, використані в цьому Положенні, вживаються у таких значеннях:

Безпечне освітнє середовище - сукупність умов у закладі освіти, що унеможливають заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди, зокрема внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних та/або будівельних норм і правил, законодавства щодо кібербезпеки, захисту персональних даних, безпеки та якості харчових продуктів та/або надання неякісних послуг з харчування, шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, ділової репутації (зокрема шляхом булінгу (цькування), поширення неправдивих відомостей тощо), пропаганди та/або агітації, у тому числі з використанням кіберпростору, а також унеможливають вживання на території та в приміщеннях закладу освіти алкогольних напоїв, тютюнових виробів, наркотичних засобів, психотропних речовин.

Насильство – це будь-які навмисні дії одної людини по відношенню до іншої, які порушують її конституційні права й свободи і наносять їй моральну шкоду, шкоду її фізичному чи психічному здоров'ю.

Види насильства :економічне насильство - форма насильства, що включає умисне позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна, коштів чи документів або можливості користуватися ними, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації, заборону працювати, примушування до праці, заборону навчатися та інші правопорушення економічного характеру;

психологічне насильство - форма насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи;

сексуальне насильство - форма насильства, що включає будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно повнолітньої особи без її згоди або стосовно дитини незалежно від її згоди, або в присутності дитини, примушування до акту сексуального характеру з третьою особою, а також інші правопорушення проти статевої свободи чи статевої недоторканості особи, у тому числі вчинені стосовно дитини або в її присутності;

фізичне насильство - форма насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв,

мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, заподіяння смерті, вчинення інших правопорушень насильницького характеру.

Булінг (цькування) - тобто діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, яке систематично вчиняється особою стосовно дитини, з якою вони є учасниками одного колективу, або дитиною стосовно іншого учасника освітнього процесу та яке порушує права, свободи, законні інтереси потерпілої особи та/або перешкоджає виконанню нею визначених законодавством обов'язків.

2. Основні завдання щодо захисту від різних форм насильства та жорстокого поведіння в закладі освіти:

-здійснення аналізу ситуації у закладі освіти (фізичного та емоційнопсихологічного середовища);

-ознайомлення учасників освітнього процесу – здобувачів освіти, батьків, працівників школи з Правилами внутрішнього розпорядку;

- вироблення офіційної позиції закладу освіти щодо усіх форм насильства та інформування про неї всіх учасників освітнього процесу;

-визначення обов'язків та відповідальності учасників освітнього процесу щодо створення та дотримання безпечної поведінки в закладі освіти;

-проведення інструктажів всім працівникам закладу освіти.

Відповідно до ст.30 Закону України «Про освіту» на шкільному сайті закладу освіти забезпечити відкритий доступ до публічної інформації та документів, зокрема:

- правила поведінки здобувача освіти в закладі освіти;

- план заходів, спрямованих на запобігання та протидію домашньому насильству, насильству за ознакою статі, булінгу (цькуванню), мобінгу в закладі освіти;

- порядок подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв та звернень про випадки домашнього насильства, насильства за ознакою статі, булінгу (цькування), мобінгу в закладі освіти;

-порядок реагування на доведені випадки булінгу (цькування) в закладі освіти та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування);

- порядок визначення уповноваженої особи з питань запобігання та протидії булінгу та домашньому насильству із числа працівників закладу;

- контактну інформацію про уповноважену особу, про служби, до яких можна звернутися постраждалим (інформаційний стенд та сайт закладу освіти);
- інформацію про проведення виховної роботи та інформаційно – просвітницьких заходів.
- здійснення інформування (на сайті закладу освіти, шкільних стендах тощо) про цілодобові телефони довіри з питань допомоги жертвам насилля у школі та сім'ї; Національної гарячої лінії з питань запобігання насильству, Національної дитячої «гарячої лінії», працівника ювенальної превенції територіального органу поліції;
- обов'язкове інформування відповідних органів про випадки, або підозри щодо форм насильства та експлуатації;
- взаємодія з іншими суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання всіх видів насильства відповідно до чинного законодавства.

2.1.Директор

:

- сприяє створенню безпечного освітнього середовища в школі, вільного від насильства та жорстокого поводження з дитиною;
- затверджує положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми в школі, забезпечує його оприлюднення, обов'язкове ознайомлення з ним працівників та здійснює контроль за його виконанням;
- керівник або уповноважена особа, призначається наказом керівника закладу організовує початкове та періодичне інформування, інструктаж для всіх працівників закладу про захист дітей від усіх форм насильства та жорстокого поводження, експлуатації та найгірших форм дитячої праці. Даний інструктаж фіксується у відповідних журналах та є систематичним;
- розглядає усні та письмові заяви (скарги, повідомлення) про випадки насильства або жорстокого поводження з дитиною в школі, протягом однієї доби з моменту надходження та у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною невідкладно повідомляє про це батьків, інших законних представників дитини, а також письмово повідомляє уповноважений підрозділ органу Національної поліції України та службу у справах дітей;
- сприяє проходженню особами, які вчинили насильство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідком або постраждали від насильства або жорстокого поводження, відповідної програми для таких осіб.

2.2. Психологічна служба: забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили насильство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідком або постраждали від насильства або жорстокого поводження } реалізацію просвітницького напрямку всіх учасників освітнього процесу шляхом організації тематичних заходів, бесід - консультацій з метою формування навичок толерантної та ненасильницької поведінки, спілкування та взаємодії.

2.3. Педагогічні та інші працівники закладу освіти:

- забезпечують здобувачам освіти захист під час освітнього процесу від будь - яких форм насильства та експлуатації, у тому числі булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю;
- повідомляють директора/уповноважену особу про факти насильства та булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб; сприяють у проведенні розслідування щодо випадків булінгу (цькування) та насильства;
- виконують рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків насильства та булінгу (цькування) у закладі освіти;
- за потреби надати домедичну допомогу, викликати бригаду екстренної (швидкої) допомоги.

3. Права та обов'язки учасників освітнього процесу.

3.1.Здобувачі освіти мають право на:

- якісні освітні послуги;
- індивідуальну освітню траєкторію, що реалізується, зокрема, через вільний вибір видів, форм і темпу здобуття освіти, закладів освіти і запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін та рівня їх складності, методів і засобів навчання;
- інші необхідні умови для здобуття освіти, у тому числі для осіб з особливими освітніми потребами та із соціально незахищених верств населення;
- свободу творчої, спортивної, оздоровчої, культурної, просвітницької, наукової і науково-технічної діяльності тощо;
- особисту або через своїх законних представників участь у громадському самоврядуванні та управлінні закладом освіти;
- безпечні та нешкідливі умови навчання і праці;

-повагу людської гідності;

- захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь – яких форм насильства та експлуатації, булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувачам освіти; -отримання соціальних та психолого-педагогічних послуг як особа, яка постраждала від насильства та жорстокого поводження з дітьми, стала свідком або вчинила жорстоке поводження з дітьми.

3.2. Здобувачі освіти зобов'язані:

- поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм;

- відповідально та дбайливо ставитися до власного здоров'я, здоров'я оточуючих, довкілля;

- дотримуватися установчих документів, правил внутрішнього розпорядку закладу освіти;

- повідомляти керівництво закладу освіти про факти насильства та жорстокого поводження стосовно здобувачів освіти, педагогічних, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб.

3.3. Працівники, які залучаються до освітнього процесу мають право на:

- захист професійної честі і гідності;

- захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства та експлуатації, дискримінації за будь - якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю.

3.4.Зобов'язані:

- дотримуватися педагогічної етики;

- поважати гідність, права, свободи і законні інтереси всіх учасників освітнього процесу;

- настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства;

- формувати у здобувачів освіти усвідомлення необхідності дотримуватися Конституції та законів України;

- формувати у здобувачів освіти прагнення до взаєморозуміння, миру, злагоди між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами;
- захищати здобувачів освіти під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства, приниження честі та гідності, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувачів освіти, запобігати вживанню ними та іншими особами на території закладів освіти алкогольних напоїв, наркотичних засобів, іншим шкідливим звичкам; -додержуватися установчих документів та правил внутрішнього розпорядку закладу освіти, виконувати свої посадові обов'язки;
- повідомляти директора про факти всіх форм насильства стосовно здобувачів освіти, педагогічних, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком якого вони були особисто або інформацію про які отримали від інших осіб;
- у разі вчинення жорстокого поводження з дитиною директором невідкладно повідомити про це МОН України та /або НУБіП України.

3.5.Батьки або інші представники здобувачів освіти мають право:

- отримувати інформацію про діяльність закладу освіти, у тому числі – щодо надання соціальних та психолого-педагогічних послуг особам, які постраждали від насильства або жорстокого поводження з дитиною;
- про результати навчання своїх дітей (дітей, законними представниками яких вони є) і результати оцінювання якості освіти у закладі освіти та його освітньої діяльності;
- подавати заяву директору про випадки насильства або жорстокого поводження з дитиною, а також стосовно будь-якого іншого учасника освітнього процесу, вимагати невідкладного (протягом однієї доби з моменту надходження заяви) та неупередженого реагування на такі випадки;
- отримувати інформацію щодо порядку та умов проходження їхньою дитиною, яка постраждала від насильства або жорстокого поводження , відповідних програм для таких осіб.

3.6. Батьки або інші представники здобувачів освіти зобов'язані:

- виховувати у дітей повагу до гідності, прав, свобод і законних інтересів людини, законів та етичних норм, відповідальне ставлення до власного здоров'я, здоров'я оточуючих і довкілля;

- поважати гідність, права, свободи і законні інтереси дитини та інших учасників освітнього процесу;
- дбати про фізичне і психічне здоров'я дитини, сприяти розвитку її здібностей, формувати навички здорового способу життя;
- формувати у дитини культуру діалогу, культуру життя у взаєморозумінні, мирі та злагоді між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами, представниками різних політичних і релігійних поглядів та культурних традицій, різного соціального походження, сімейного та майнового стану;
- настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства.

4. Відповідальність осіб причетних до булінгу (цькування), насильства та жорстокого поводження з дітьми.

4.1. Відповідальність за булінг (цькування) встановлена статтею 173 п.4 Кодексу України про адміністративні правопорушення такого змісту: Булінг (цькування), тобто діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої ч неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого,

- тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене групою осіб або повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, - тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин. Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене малолітніми або неповнолітніми особами віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, - тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

Діяння, передбачене частиною другою цієї статті, вчинене малолітньою або неповнолітньою особою віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, - тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від ста до двохсот

неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

4.2. Неповідомлення директором закладу уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки булінгу (цькування) учасника освітнього процесу – тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправні роботи на строк до одного місяця з відрахуванням до двадцяти процентів заробітку.

5. Взаємодія з установами, які здійснюють заходи у сфері запобігання та захисту від різних форм насильства та жорстокого поводження в закладах освіти.

5.1. Налагодження співпраці із службою у справах дітей, центром соціальних служб сім'ї, дітей та молоді, представниками правоохоронних органів, громадських інституцій.

5.2. Розроблення спільних планів роботи з проведення превентивних інформаційно-просвітницьких заходів з усіма учасниками освітнього процесу з питань запобігання та протидії насильству.

5.3. Участь представників інших установ у професійному інформуванні усіх учасників освітнього процесу щодо запобіганню насильству та жорстокого поводження.

6. Прикінцеві положення

6.1. Положення про порядок захисту дітей від різних форм насильства та жорстокого поводження в Навчально-виховному комплексі «Гармонія» Ужгородської міської ради Закарпатської області є обов'язковими до виконання усіма учасниками освітнього процесу.

6.2. Учасники освітнього процесу мають бути ознайомлені з порядком захисту дітей від різних форм насильства та жорстокого поводження в Навчально-виховному комплексі «Гармонія» Ужгородської міської ради Закарпатської області